

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В РЕГІОНІ

Туризм на сьогодні є не лише практикою суспільного життя, а й чинником, що впливає на світовий розвиток. Туристичний бізнес на сучасному етапі розвитку економіки охопив усі країни і континенти світу. З іншої сторони, цей бізнес вважається одним з найбільш прибуткових в економіці і з кожним роком його вплив на економіку країни все більше і більше посилюється. Різноманітні форс-мажорні обставини, непередбачувані події, такі як закриті «повітряні коридори» країн Європи і незадоволені туристи свідчать про певні промахи та прогалини в діяльності туристичних підприємств України. Звідси, актуальним та доцільним на сьогодні є визначення проблем туристичної галузі та напрямів їх вирішення.

Низка проблем та перешкод гальмують розвиток туристичної галузі. Туристична галузь не виконує повноцінно свої економічні, соціальні і гуманітарні функції, не сприяє наповненню бюджетів усіх рівнів, створенню нових робочих місць, збільшенню питомої ваги сфери послуг у структурі внутрішнього валового продукту. Крім того, необхідність розгляду на сьогоднішній день питання розвитку туристичної галузі як інструменту економічного розвитку та інвестиційної привабливості України викликана зміною зовнішніх та внутрішніх умов для розвитку туризму в Україні протягом останніх років. З початку 2013 року з'явилися додаткові ризики, пов'язані як із зовнішнім впливом дій Російської Федерації стосовно Автономної Республіки Крим, міста Севастополя та східних регіонів України. Через воєнні дії на сході держави і окупації Кримської автономної республіки в українському туризмі прослідковуються негативні тенденції: зменшились кількість туристів та обсяг наданих туристичних послуг, відповідно зменшились прибутки від туризму. Це спричинило зниження конкурентоспроможності туристичної індустрії держави, нівелювання комплексного підходу до розвитку туризму на регіональному рівні, менш ефективне функціонування готельного сектора, знецінення малого і середнього бізнесу в туристичній сфері

На сьогодні у світовому інформаційному просторі майже відсутня об'єктивна та актуальна інформація про Україну, зокрема, різноманітність її туристичних ресурсів через брак якісних маркетингових заходів, а це, в свою чергу, шкодить туристичному іміджеві України. У результаті Україна стрімко втрачає свою популярність як туристична держава, оскільки в уяві потенційних туристів складається враження повномасштабної війни, а вся країна сприймається виключно як «гаряча точка».

Одним з головних питань є нестабільність інституту державного управління. З інтервалом майже кожні декілька років відбувається реформа центрального органу виконавчої влади в туристичній галузі. Ці урядові структури тільки встигали приймати та передавати справи. Такі постійні реформи на державному рівні призводять до невиконання міжнародних

домовленостей, перегляду напрямів розвитку, застоїв у галузі, зміни кадрів та застарілої законодавчої бази. У місцевих державних адміністраціях, міських радах забезпеченням реалізації на відповідній території державної політики у галузі туризму і курортів, розвитком туристичної та курортно-рекреаційної індустрії займаються різні структурні підрозділи, а бізнес взагалі втратив будь-які орієнтири.

Наступна проблема – відсутність фінансування сфери туризму. Останні роки державою, а 2016 рік – не став виключенням, не виділялось жодної копійки на розвиток туристичної сфери.

Потенційні туристичні можливості України безмежні, проте, тривалий час туристична галузь відчуває на собі вплив негативних чинників: відсутність послідовної державної політики в сфері туризму, стратегії та програми розвитку туризму і курортів, багаторазова трансформація центрального органу виконавчої влади в сфері туризму, а також територіальні втрати та військові дії на території країни, негативні наслідки від нестабільності в політичному та економічному житті.

Всі ці чинники негативно вплинули на потік іноземних туристів до України, який за останні роки зменшився у два рази та у минулому році становив лише 12,9 млн. осіб. Як наслідок, відбулося значне скорочення доходів від туристичних послуг та послуг готелів, валютних надходжень, інвестицій в туристичну інфраструктуру, робочих місць.

Органи державної влади вживають певних заходів щодо підвищення авторитету України на міжнародній арені, формування позитивного іміджу України та просування національного туристичного продукту на міжнародному та внутрішньому ринках.

До основних проблем розвитку ринку туристичних послуг в Україні можна віднести: неефективне та нераціональне використання природних ресурсів; відсутність чіткої стратегії розвитку індустрії туризму; недостатньо розвинена інфраструктура, погана система транспортного обслуговування туристів та населення; низька якість надання туристичних послуг; низький рівень якості українських шляхів; проблеми з рекламою вітчизняних курортів; технологічна відсталість туристичної галузі; низький рівень кваліфікаційних вимог до підготовки і перепідготовки кадрів; недосконалість нормативно-правового поля, що регулює туристичну галузь в Україні; відсутність необхідних інвестицій для розвитку туризму – як внутрішніх (через тривалу економічну кризу), так і іноземних (через несприятливий інвестиційний клімат).

Зважаючи на реалії сьогодення, основна увага держави має бути зосереджена на подоланні наявних негативних тенденцій, створенні системних та комплексних передумов для розвитку сфери туризму як одного із пріоритетного напрямку для економічного зростання країни та наповнення бюджетів всіх рівнів.

Ситуація, що склалася в державі на цей час, потребує рішучих кроків з визначення державної політики у сфер туристичній сфері – однієї з пріоритетних складових комплексної державної політики, не в лозунгах, а в

конкретних справах. Активізація розвитку пріоритетних для України в'їзного та внутрішнього туризму можлива шляхом об'єднання зусиль органів державної влади, представників туристичного бізнесу та інститутів громадянського суспільства для популяризації України у світі.

УДК 911.3

І.М. ВОЛОШИН
Львівський інститут фізичної культури

РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ТУРИСТСЬКО-КРАЄЗНАВЧІЙ РОБОТІ

Значення туристсько-краєзнавчої роботи не тільки в тому, що вона сприяє всебічному вивченню природно-економічних та соціально-історичних умов розвитку рідного краю, а й у тому, що дає можливість вивчити інтереси туристів, участь у суспільно-корисній роботі, формує пізнавальний інтерес до краєзнавчих знань, а через них - і до географії рідного краю.

Проблеми екологічного виховання та формування екологічної культури особистості досліджували як класики педагогічної думки (Г. Ващенко, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін.), так і сучасні вчені (Н. Байбара, О. Біда, С. Іващенко, Г. Пустовіт, О. Химинець та ін.) Питання формування екологічної свідомості, залучення молоді до туристсько-краєзнавчої роботи знайшли своє відображення в численних наукових дослідженнях (Є. Балашова, Є. Бойко, А. Вербицький, Г. Пустовіт, Т. Філіпчук та інших). У цьому аспекті заслуговують на глибинне вивчення й ретельне впровадження в сучасну освітню практику прогресивні ідеї, викладені в педагогічній системі видатного українського педагога В. Сухомлинського.

В. Сухомлинський вибудував потужну педагогічну систему, зорієнтовану на природоохоронне навчання й виховання особистості, залучення її до туристично-краєзнавчої діяльності, в якій вбачав величезні можливості для опанування такими знаннями. Виховання, на думку педагога, не повинно відокремлювати молодь від навколишнього світу, а навпаки – зобов'язане максимально враховувати особливості її розвитку як природної істоти: «Людина була й завжди залишається дитям природи, і те, що ріднить її з природою, має використовуватися для її прилучення до багатств духовної культури» [3].

Учений зазначав, що екологічна освіта й виховання покликані забезпечити зростаюче покоління науковими знаннями про взаємозв'язок природи і суспільства, допомогти зрозуміти багатогранне значення природи для суспільства і кожної людини зокрема, виробити потребу в спілкуванні з природою та сформуванню прагнення брати активну участь у поліпшенні навколишнього середовища. Передумовою цього є відповідні знання, а результатом – екологічний світогляд. Безумовно, що ці знання повинні базуватися на краєзнавчому матеріалі, передусім свого краю.

У контексті залучення молоді до туристсько-краєзнавчої роботи, зокрема складання туристських етнографічних маршрутів, надзвичайно корисним є

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>